

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Aidőkre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 9.

A katolikus körök nagygyűlése.

Annyira már eljutottunk, hogy ha valakitől vallását kérdezik, nem kér előbb bocsánatot, mikor kijelenti, hogy katolikus. De hogy katolikus jellegüket az élet minden mozzanatában szem előtt tartanák az emberek, az még messzi idők hajnali pirkadása.

Minden symptóma, mely vallásos közérzés megerősödését mutatja, örömmel tölt el bennünket, és azt hisszük mindenkit, kiből nem halt még ki az idealizmus szeretete. Örömmel veszünk hirt a katolikus körök ez idején nagygyűléséről is.

Hatalmas szellemi tőkét képviselnek már hazánkban a katolikus körök s az a 318 tag, kik által képviseltetik magukat az egyletek, mind tiszteletre méltó nevek.

Ezt a tekintélyes tőkét kamatoztatják a kath. körök nagygyűlései. Fix pont ez, mely körül ismét kifejeződhetnek a katolikus öntudat.

Ennek pedig erősnek kell lenni, legalább is olyan erősnek, mint amilyen durvák a támadások, melyek ellene vannak intézve.

Igen megható epizódja az idején nagygyűlésnek, a Zichy Nándor gróf üdvözlése, 70-ik éve alkalmából. Nemes, ideális jellem ő. Ami meggyőződése, azt nyíltan vallja s azon kívül, mit nyíltan megvall, nincs egyéb szívében.

Sem nagyravágyás, sem bosszu, sem furfang.

Czélja szent, eszköze nyílt.

Abban a korban van, mikor a legkisebb rangú hivatalnok is jól megérdemli már a nyugalmat. Ő harcol most is lankadatlanul, nincs ideje nyugodni. Küzd egyházáért, a vallásért, az emberiség igaz, régi, de újabban elrabolt boldogságáért.

Midőn megtisztelik őt, tulajdonképen lelkesedést merítenek példájából tisztelői. S ha eltávoznak tőle, ki-ki haza egész nagy Magyarországon, elviszik a lelkesedést, mit bátorságából és kitartásából merítenek.

A kath. köröktől távol áll a politika; nem a politikai vezért ünnepezték Zichy Nándorban, hanem a kath. társadalmi mozgalmak vezérét, a hithű katolikus, aki igazán hitből él és vallásának él.

Ezt vegyék például tőle, ezt plántálják szét az országban, ezt gondolják, hogy nagyra nőjjön.

Mert ma még csak egyes nagyok kiváltsága ez a bátorság, hogy hitét nyíltan vallja, de boldoggá csak akkor lesz a társadalom, ha mindenki így fog érezni és tenni.

A kath. körök nemes feladata, hogy megértesse az emberekkel azt, mit nagy tragédiája után figyelmeztetésül mond a költő:

— Ember küzdj és bizva bizzál.

Csak a hit gerjeszthet bizalomra s a hit adhat célt a küzdéshez.

* * *

A kath. körök nagygyűléséről tudósítónk a következőket írja:

Az egyetemi templomban reggel 9 órakor tartott ünnepies szent misével vette kezdetét a katolikus körök országos nagygyűlése. Mire után az ország csaknem valamennyi katolikus körének és egyesületének küldöttjei fölvonultak az országos központi katolikus kör dísztermébe. Perczekig tartó éljenzés és taps hangzott föl, amikor Zichy Nándor gróf, kire 70. születésnapja alkalmából a mai gyűlés folyamán lelkes óvációk várnak, a terembe lépett. Ez az éljenzés megismétlődött, amikor a nagygyűlés elnökének Zichy János grófnak karján Schlauch Lőrincz dr. bíboros püspök jelent meg. Ott láttuk még: Hunyady Imre és Zichy Aladár grófokat, Kalocsay Alán, Major Ferencz, Mócsy Antal, Molnár János és Rakovszky István orsz. képviselőket, báró Rédl Bélát, Mamusich Mátyás, dr. Kisfaludy A. Béla prépostokat, Palotay László, Radnay Farkas, Csávolszky József, dr. Vatter Gyula kanonokat stb.

A nagygyűlést 10 órakor nyitotta meg ifj. Zichy János gróf hosszu lelkes beszéddel.

Az elnök beszéde.

Szívből üdvözli a magyarországi kath. körök és olvasó egyesületek országos szövetségének első rendes közgyűlését. De a midőn a legbensőbb örömmel van eltelve: elfogja egyuttal a szomorúság érzése is a fölött, hogy Eszterházy Miklós Móríc gróf helyét kell elfoglalnia, a ki még a mult évben olyan tevékeny szerepet játszott az alakuló gyűlésen. Az ő szellemében kívánja a gyűlést vezetni, abban az igazi katolikus szellemben, a mely nélkül ez az egész intézmény nem volna gyupontja az országban lévő összes katolikus meggyőződésnek, érdekeknek és törekvéseknek.

Az ilyen intézményre — ugymond — szükségünk van, mert a magyarországi katolikusok között eddigelé hiányzott az összetartás érzete, egyesülnünk kell, de azután együtt is kell ma-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tölgy és borostyán.

Írta: Deér.

Tarcsy Ákos nem volt szép férfi és mégis bolondultak utána az asszonyok. Ő rajta bizonyult, hogy az asszonyok a férfiaknál nem a szép arcot nézik. Nekik a férfi tetszik, az erős, a bátor férfi. És Tarcsy Ákos ilyen volt. Nagy, szálás, vállas férfi. Szürkés szemeiben meg mindig valami erős, bolondító szenvedély lobogott. Talán ez a szenvedélyes mély tüzi szempár ragadta úgy magával az asszonyokat,

Pedig Tarcsy ugyancsak nem törte magát az asszonyok után. Sokkal büszkébb volt, sem hogy ő valakinek a szerelemét koldulja. Ő neki úgy hullott az ölbe a sok szép asszony, mint az érett gyümölcs. De sokáig nem akadt egy se, ki hosszabb időre magához tudta volna lánczolni ezt a szenvedélyes, szinte erőszakos embert.

Egyszer aztán mégis akadt egy, aki magával ragadta a büszke férfi szenvedélyes lelkét. És ez az egy nem volt valami bódítóan szép, kaczer asszony, hanem inkább egy gyenge, tö-

rékeny, szinte leheletszerű teremés, — a kis Tibor Ilka.

Olyan ábrándos, kékszemű leány volt, kinek minden mozdulata olyan félnék, esetlen volt. Valami mulatság alkalmával találkozott Tarcsy először ezzel a leánnyal.

Tibor Ilka mulatott, tánczolt, Tarcsy meg ott állt a terem közepén s onnan bámulta a tánczó párokat. Ő maga nem tánczolt. Valami nagy nyomasztó fáradságot érzett a lelkében, — unatkozott.

Már távozni akart, mikor egyszerre odatévedt a tekintete Tibor Ilka könnyű, leányos alakjára. A leány tekintete éppen ott pihent Tarcsy idegzetes férfias természetén. Észrevette, hogy Tarcsy őt nézi. Egyszerre elkapta tekintetét s fehér arcát lángoló pár futotta be.

Tarcsy észrevette ezt az áruló pirosságot és csak nézte tovább azt a baba leányt. Tán ő maga sem tudta, mi tartja úgy fogva a lelkét, csak azt érezte, hogy valami erős, szenvedélyes vágyódás fogja el egész valóját.

Nem emlékezett rá, hogy valaki ennyire magával ragadta volna egész lelkét. Szinte röstelte magát, hogy annyira neki feledkezett annak a leánynak.

— Eh ostobaság! — mormogta magában, s menni akart; de észrevette, hogy egy fiatal ember tánczra kéri Tibor Ilkát.

Tarcsy érezte, mint tódul minden vére az agyába. Oda akart rohanni ahhoz az emberhez, hogy kitépje kezéből azt a gyenge, törékeny leányt. De aztán mintha mást gondolt volna.

Ott maradt a helyén s csak a szemével kísérte folyton azt a leányt. Leste minden mozdulatát s szinte megkönnyebbült a lelke, mikor a leány újra visszaült helyére.

Tibor Ilka is észrevette, hogy Tarcsy figyelemmel kíséri. Ábrándos, leányos lelkének szinte hízelt az a gondolat, hogy ez a nagy erős ember csak ő reá figyel. Félnéken, szinte lopva oda pillantott a férfi arcába. Tekintetük találkozott. És az a félnék, babaarcu leány nem sütötte le szemét. Merészen, szinte könnyörögve tekintett a férfi szemébe.

Tarcsy Ákosnak a lelke közepébe nyílatott ez a tekintet. Egy ideig csak nézett a leány nagy kék szemébe, aztán pedig lassan, mintegy gondolkozva megindult a leány felé.

Tibor Ilka észrevette közeledtét. Gyenge remegés futotta át testét s valami kéjes szib-

A hölgyközönség figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy főútcza Karaguly-házban levő üzletemet nov. 1-től főútczai Bartsch-házba. Széchenyi-szálloda mellett helyeztem át. Egyszersmind felhívom a tisztelt hölgyközönség figyelmét szokott bécsi bevásárlási utamból hozott legmodernebb, izléses párisi és bécsi modeljeimre is, eddigi becses pártfogásukat továbbra is kérve, kellő tisztelettel:
 Ausländer Berta.

radnunk, hogy az a társadalmi erő, mely bennünk van s mely a *legősibb*, tehát a *legmagyarosabb* is, — el ne vesszen egyszer s mindenkorra a hazának.

Társadalmi és állami érdek követeli tehát a katolicizmus hatalmas egyesülését.

Ultramontanoknak mondanak bennünket és szérv veszélyeseknek jelentenek ki a hazára nézve. Hát tisztelt uraim, talán sohasem létezett jelszó, melylyel annyira visszaéltek volna, mint éppen ezzel, dacára annak, hogy az idők hosszú során át e jelszó mindig üres maradt.

Hová fejlődünk? Nem kérdezem. De azt tudom, hogy alig csillámlik meg itt-ott, mint a csillagok tüze ködös éjszakákon, a vallásosság. Pedig a ködnek oszladoznia kell és a csillagoknak újra fel kell ragyogni. Tartozunk ezzel a nagy ősök erőnyeinek és atyánk szent hagyományainak.

A hamvadó tüzet újra felélesztjük, bátorságot fogunk önteni a csüggedő lelkekbe. Azért jöttünk össze, hogy újra egyesülve, megkezdjük a nagy munkát, mely hosszú éveken át szünetelt.

Nem összeesküdni, nem titokban aknákat ásni jöttünk ide. Mi törekvéseinket nyíltan bevalljuk és nem szorultunk arra, hogy azt a titokzatosság homályába burkoljuk. Nyílt harcot fogunk vívni azokkal a törekvésekkel, a melyek a katolicizmus ellen irányulnak e hazában.

Ellenségeinket nem *legyőzni*, hanem, ha lehet, meggyőzni akarjuk, nem epébe mártott tollal és méreggel bevont karddal, hanem a meggyőződés erejével és a szeretet fegyvereivel akarjuk lefegyverezni azokat, kik régóta mérgezett nyíllal lőnek felénk.

Igy kell felfogni feladatunkat és akkor nincs hatalom, mely működésünkben megakaszthatna. Rajtunk lesz Isten áldása és kísérni fog a hazafiak kegyelele.

Hogy mit kell tennünk céljaink elérésére, azt az itt keletkező eszmecsere fogja megállapítani, — de azt már most is jelzem, hogy működésünk nem lehet más, mint társadalmi.

Mindenekelőtt ápolni kell a katolikus irodalmat és annak gyöngyeit fel kell hozni a ten-

ger mélyéből, onnan, hová lesüllyesztették azok, akik örökre el akarták azokat temetni. A katolikus társadalmi köröket, olvasó egyleteket és egyéb katolikus irodalmi társulatokat közvetve és közvetlenül szaporítani kell, katolikus ifjúsági önképzőköröket kell létesítenünk az ország különféle szellemi központjain, az egyes körök és egyesületek pedig tudományos és társadalmi működésen kívül ápolják keblükben az igazi vallásos életet.

De nemcsak erkölcsi szempontból kell a kölcsönös támogatást felfognunk. Ott van az anyagi tér, melyen sokat lehet és kell is tennünk. Fel kell majd ölelnünk a szegény-ügyet. Vegyük ki a társadalmi jótékonyaság terén is részünket. Be kell nyulni a katolikus munkások viszonyaiba és ez égető kérdés megoldásánál tanácsos és segítséggel kell szolgálnunk. Végre a katolikus nép fogyasztási, hitel és biztosítási viszonyait szövetkezeti alapon állandóan javítani szintén a katolikus társadalom kötelessége.

Sok vár reánk, — ugymond — mert eddig, valljuk be, vajmi keveset tettünk. De végre tennünk kell, ha nem akarjuk, hogy a magyar katolikus társadalomról már csak a történelem emlékezzék meg.

Munkára fel tehát, egyesült erővel, keresztény szeretetben! Minél nyugodtabbak a politikai viszonyok, annál időszerűbb kifejtetni társadalmi munkát. Most erősödünk, tehát várainkat most javítsuk ki és ezeken belül a szent szűz zászlajának árnyékában teljesítsük végre azt, ami a kötelességünk!

A napirend.

A tetszésnyilatkozatokkal többször megszakított beszéd végén percekig tapsolták a fiatal elnököt s elhatározták, hogy megnyitó beszédét egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszik.

A nagy gyűlés ezután üdvözlő táviratokat küldött a pápának, a királynak és a hercegprimásnak. Majd *Pintér* Kálmán fölolvasta a püspöki kar tagjainak a nagygyűléshez intézett leveleit, melyekben kimentik elmaradásukat s áldásukat küldik a gyűlés tanácskozásaira.

Az igazgató-tanács évi jelentésének meghallgatása után Bornemisza Tibor előadást tartott ily czímen: *Az 1900. év és a kath. egyesületek*. Azt indítványozta benne, mondja ki a

kor azt látta, hogy Tarscsy távozik a teremből, akkor fogta el lelkét valami csendes szomorúság. Ugy érezte, mintha valamit elloptak volna tőle, valamit, ami neki a gyenge félénk leánynak erőt, szenvedélyt kölcsönzött.

Tarscsy az étterembe ment. Szünóra következett s a cigány is az étterembe húzódott. Tarscsy oda hívta magához és mulatni kezdett ismerősei megszokták, hogy Tarscsy mindig hangosan, szinte duhajkodva mulasson. És most csendes, szinte szentimentális volt. A cigány odahajolt hozzá, ő meg csak engedte, hogy odahúzza a fülébe. Még csak nem is dalolt hozzá.

Csak mikor Tibor Ilka lépett az étterembe, akkor dalolt el egy szép, szomorú nótát az ő behizelgő, érczes hangján.

A Tibor leány szinte áhitattal hallgatta. Ugy megregettette az ő félénk lelkét az az erős, szép férfias hang. Ugy elhallgatta volna akár meddig. De Tarscsy elhallgatott. Egy ideig ott ült a helyén. Olyan zürzavaros gondolatok kóvályogtak agyában.

Egyszer csak fölkel. Egyenesen odament Tiborékhoz. Odaült a leány mellé s minden bevezetés nélkül kezdett beszélni.

— Ilka, — bocsánat, hogy így szólitom — engem úgy ismernek, mint erős, szenvedélyes embert. Lehet, hogy az vagyok. Nem igen tudok uralkodni érzelmeimen. Most pedig viharos érzelmek tartják fogva a lelkemet. Nem tudom, mi van velem, csak azt érzem, hogy rabja lettem magának. Ne vegye rossz néven ezt a gyors, tán váratlan vallomást. De én már csak ilyen

népgyűlés, hogy az 1900. évfordulót megünnepli s az ünneplés módozataira nézve várják a püspöki kar utasításait. Végül indítványozza, tartsanak a jövő esztendőben katolikus nagygyűlést.

Az indítványok elfogadása után dr. *Giessen* Sándor tartotta meg előadását *Társadalmi bajaink és a kath. körök feladata* czímen. Indítványa az, mondja ki a nagygyűlés, hogy a munkástelepeken, gyári és ipartelepeken keresztény egyesületek létesítését tartja szükségesnek, a melyek védő bástyái legyenek a szocializmus terjedésének, szükségesnek tartja gyakorlati szociális kurzusok felállítását s a sajtó útján megkezdi a küzdelmet a szocialdemokrácia terjedése ellen.

Ezeket az indítványokat is magáévá tette a nagygyűlés. A délelőtti tanácskozás utolsó pontja a 70. életévét betöltő *Zichy* Nándor grófnak ünneplése volt. A gróft *Rakovszky* István orsz. képviselő üdvözlölte hosszabb beszédben, mire a gróf meghatóttan válaszolt.

A gyűlést délután folytatják.

A kvóta megállapítása és kulcsa.

Rendesen jól informált kormányparti forrásból vesszük át a következő hírt: A magyar politikai világot most kizárólag a kvóta-ügy foglalkoztatja, a melynek a kormány szándéka szerint igen gyors lesz a lefolyása. Az eddigi dispoziciók szerint a bizottság tagjai vasárnap érkezének vissza Budapestre akár közlekedéssel, akár közlekedés nélkül, de minden esetre megegyezés nélkül. A bizottság nevében *Falk* Miksa mint előadó kedden betérjesztene a jelentést, melyet a Ház még a jövő héten, pénteken vagy szombaton tárgyalna. E tárgyalás előtt vagy a tárgyalás közben terjesztene be a kormány a maga javaslatát — feltéve, hogy időközben sikerül a megegyezés az osztrák kormányval. Ezt a javaslatot, mint Széll Kálmán ma a Házban is kijelentette, a kormány szintén haladéktalanul kívánja tárgyaltatni oly módon, hogy még a delegáció összejövetele előtt törvénynyé váljék. Mivel a kormány előreláthatóan a kvóta bizonyos fölemelését fogja javasolni, kíváncsian várják a volt nemzeti párt tagjainak magatartását. Az ugynevezett Tiszaisták magatartása nem kétséges, miután *Tisza* Kálmán a kvóta-bizottságban az elnöki tisztet elvállalta. A kormány reméli, hogy javaslatát a Házban körülbelül november 25-ikéig keresztülviheti. — Királyi döntésre csak akkor kerülne a sor, ha a két kormány megegyezni nem tudna, minél fogva a magyar kormány előterjesztést sem tehetne. De ekkor

badás fogta el arra a gondolatra, hogy tán tánczra kéri ez az ember.

Tarscsy Ákos meg odaállt a leány elé. Ujra a régi ember volt, a büszke, parancsolni szokott, ellenállhatlan férfi.

— Tarscsy Ákos vagyok. Szabad kérnem egy fordulóra!

A leány nem merte felemelni tekintetét. Mint az alvajáró úgy kelt fel. Engedte, hogy a férfi átkarolja karcsu derekát s odahajoljon közel hozzá.

Tarscsy meg vitte magával a leányt. Tüzzel, szenvedélyesen tánczolt. Erős karjaival magához ölelte a leányt. Érezte a leány hajának kábitó, mámoros illatát s ez az illat belopta magát a szívébe. Talán ez az illat tette egy kissé ábrándossá, szentimentálissá.

Odavitte a leányt a cigány elé s oda kurjongatott a cigánynak. Az már ismerte Tarscsyt. Belekezdett valami észtvészto, bolondító nótába.

Tarscsy meg ott tánczolt a cigány előtt. Magával ragadta a leányt, kinek lelkét elfogta valami kábitó mámor s tán azt szerette volna, ha sohase kellene elválnia ettől az embertől.

Sokáig tánczoltak. Arczuk kipirult s egész valójuk remegett a mámortól.

Végre abbahagyták. Tarscsy helyére vezette a leányt. Mikor a leány leült, Tarscsy egy ideig ott állt előtte. Valamit szeretett volna neki mondani, de aztán mégis meggondolta magát s szó nélkül távozott.

A leány hosszan nézett utána. Csak mi-

vagyok. Szeretem tudni a bizonyosat. Azért kérem, mondja meg őszintén, tudna-e szeretni, tudna-e az én feleségem lenni?

A leány kipirulva hallgatta a férfit. Gondolatai összezavarodtak s bár érezte, hogy ezt az embert tudná szeretni lelkének egész erejével, nem mert határozott választ adni.

— Ne kérdezzon most Tarscsy ur. Nagyon váratlanul talált vallomása. Majd máskor . . . talán holnap.

Tarscsy kiérezte a leány szavaiból a melegséget, de neki ez nem volt elég. Felébredt benne újra a szenvedélyes, akadályt nem ismerő férfi. Határozott, szinte parancsoló hangon szólt a leányhoz, tekintetét meg odaszögezte a leány halavány piros arczára.

— Nem úgy Ilka, — egy perczig sem várok. Én tudni akarom a valót. Aztán vagy az enyém lesz, vagy nem látjuk egymást többé az életben.

A leány elsápadt erre a szóra. Megremegett arra a gondolatra, hogy elveszti ezt az embert. Lassan, szinte félve emelte föl tekintetét a férfi arczára. Aztán odanézett a szemébe s mig tekintetében ott ült tiszta lelkének egész szerelme, lassan, szinte sugva szólt Tarscsyhoz:

— Ne menjen el Ákos, maradjon itt mellettem s ne is hagyjon el soha . . . soha . . . Tarscsy nem áradozott erre a vallomásra, csak megcsókolta a leány kezét.

— Köszönöm Ilka. Boldog vagyok s boldoggá akarom tenni magát is.

Határozott hangon mondta ezt a férfi. Azt

sem várnák be a december 31-iki dátumot, hanem a királyi döntés szintén novemberben történnék, hogy aztán a delegáció után a költségvetésbe a közös kiadások összege azonnal beállítható legyen. Reprodukáljuk ezt a hirt, mert teljesen megegyezik a már hetekkel ezelőtti közreadott információinkkal. Együttal azonban meg kell jegyeznünk, hogy a két kormány megegyezése még nem jelenti a királyi döntés elmaradását, mert arra az esetre, ha az osztrák képviselőház — a mi valószínű — visszautasítja a két kormány megegyezését, mégis csak a királynak kell döntenie és minden jel arra mutat, hogy így lesz; bár az osztrákok bolondok, ha a megegyezést el nem fogadják; mert erre a horribilis emelésre régebben gondolni sem mertek. *A király u. i. állítólag 34.9 százalékos kvótát fog Magyarországra szabni és nem hisszük, hogy a két kormány elterjesztése ettől valami lényegesen eltérne.* Az utolsó órákban — mint értesülünk — erős differenciák merültek fel a két kormány között, úgy, hogy esetleg meg sem egyeznek.

Az osztrák költségvetés.

Bécs, nov. 8. A képviselőház mai ülésén nyújtotta be *Kniazolucki*, a pénzügyminisztérium vezetője az 1900. évre szóló költségvetési előirányzatot. Az előirányzat

az 1900. évi kiadásokat 1,585,403,933 kor.-ban, a bevételeket pedig . . . 1,585,811,822 kor.-ban állapítja meg, tehát . . . 407,899 kor. fölösleget irányoz elő.

A Reichsrath által még el nem intézett 1900. évi pénzügyi költségvetési törvényjavaslat a kiadásokat . . . 1,520,573,586 kor.-ban, a bevételeket pedig . . . 1,521,509,668 kor.-ban állapítja meg, vagyis . . . 936,082 kor. fölösleget irányzott elő. Az 1900. évi fölösleg tehát 828,193 koronával kisebb az 1899. évre előirányzott fölöslegnél, figyelembe veendő azonban, hogy az 1900. évi fölösleg a kezelési fölösleg felhasználása nélkül jön létre, holott 1899-ben az egyensúly fenntartása érdekében a 102 millió koronát tett 1897. évi kezelési fölösleget is felhasználta.

Szükséglet. Az 1900. évre előirányzott . . . 1,585,403,933 korona összes kiadás az 1899. évre előirányzott . . . 1,520,573,586 korona összes kiadáshoz képest . . . 64,830,347 kor.-val emelkedett. Ha ebből az összegből levonjuk a költségvetésben csak átmenő tételt képező vámjövédéki fölöslegnek az aranyban való befizetés-

sel járó emelkedését, vagyis 8,506,240 koronát, a kiadási költségvetés tényleges emelkedése . . . 56,324,107 korona. Ebből az összegben benne van 17,009,120 korona azoknak az állami alkalmazottaknak a fizetés rendezésére, akikre az 1898. szeptember 19-iki törvények nem vonatkoznak.

Fedezet. Az 1900. évre előirányzott . . . 1,585,811,822 korona összes bevétel az 1899. évre előirányzott . . . 1,521,509,660 korona összes bevételhez képest 64,302,154 koronával emelkedtek.

Beruházási előirányzat Az 1900-ra előirányzott beruházások összege 67,829,400 kor., ebből levonva az . . . 1,149,100 kor. bevételt, marad tisztán . . . 66,680,300 kor. szükséglet. Ezt a szükségletet a pénzügyi törvényjavaslat X. cikke szerint 3 $\frac{1}{2}$ %-os beruházási járadék, esetleg 4%-os adómentes osztrák koronajáradék elhelyezésével fogják fűzőzni. Az 1899. évi beruházási előirányzathoz képest az 1900. évi beruházási előirányzat 7,361,932 koronával emelkedett.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 8.

A földmivelésügyi miniszter két törvényjavaslatát van napirenden. Az egyik a vizimunkálatok és vasutépítésnél alkalmazott napszámokról és szakmányosokról, a másik a gazdasági munkavállalkozókról és a segédmunkásokról szól.

Munkásokról lévén szó, természetes, hogy a honatyák nagyon gyéren jelentek meg. Alig voltak mindössze ötvenen.

Munkásvédő törvények.

A két törvényjavaslatot együttesen tárgyalta a Ház. *Szily* Pongrácz a földmivelésügyi bizottság nevében ajánlotta azokat elfogadásra.

Utána *Mócsy* Antal beszélt a liberális gazdasági rendszer pusztításairól, a munkás törvényhozás hiányairól s pártja nevében elfogadja a javaslatokat, melyek a munkás nép helyzetén javítani vannak hivatva.

Hentaller Lajos és *Makkfalvay* beszéde után *Darányi* Ignác szólalt fel, a ki *Mócsy*-val polemizált s jobb sorsra érdemes buzgósággal védelmezte a liberálisizmust.

A miniszter ezután sorba foglalkozik az előtte szólók megjegyzéseivel és végül melegen hangon ajánlja a védtelen munkások ügyét gazdátársai figyelmébe.

A minisztert beszéde végén zajosan megéljenezték.

A javaslatot ezután általánosságban elfogadták.

A részletes tárgyalásnál *Thaly* Kálmán mondta el azt a beszédét, a melylyel az általános vitánál megkésétt. Főleg az nem tetszett neki, hogy a 40 évig szolgáló cselédeknek díszérmeget adnak. Ezzel beviszik a hiúságot, tetszélgetést a munkások közé. Adjanak ezeknek a cselédeknek pénzt, erre jobban rá vannak utalva.

Hentaller a címhez stiláris módosítást adott be, melyet a Ház is elfogadott.

A többi szakaszoknál *Hentaller* még több módosítást nyújtott be: csupa stiláris természetűeket, a melyeket a Ház a miniszter felhatalomlásai szerint hol elfogadott, hol elvetett.

A részletes tárgyalás befejezése után öt perc szünet következett.

Szünet után az 1900. évi népszámlálásról, gazdasági munkavállalkozókról és segédmunkásokról szóló javaslat részleteit tárgyalták.

Valódi és ál-liberalizmus.

Mócsy Antal megragadta itt az alkalmat, hogy *Darányinak* feleljen. Szerinte kétféle liberálisizmus van; a valódi, melynek keresztény alapja van s a hamis, mely pogány eredetű.

Vészi József: Hát Sokrates?

Mócsy Antal: A kommunisták az egyenlőség, testvériség nevében gyilkoltak.

Marjay Péter: Hát a protestánsokat kik vitték gályarabságra?

Vészi József: Hát a Bertalan-éj?

Mócsy Antal: Az hiba volt, ne kövessünk hihákat. (Általános helyeslés.) Ha most tennénk, én is elitélném. (Helyeslés.) Az igazi liberálisizmus alapja az a keresztény eszme, melyet Jézus állapított meg. Nagyon sajnálná a szőlő, ha őt valami fanatikus rajongónak tartanák. Ő tiszteli mindenki vallásos meggyőződését, de

hitte, hogy meg tudja tartani ezt a fogadását. Pedig csalódott. Erőszakos, szenvedélyes lelke nem tudta megszokni azt az illatos, tiszta világot, amit ez a törékeny, babaarcú leány teremtett neki.

Olyan volt, mint a büszke tölgy, mely nyugodtan engedti, hogy a kis zöld borostyán átkarolja törzsét. De azért nem hajol le hozzá. Csak erős, nagy vihar hajlítja meg, csak úgy ér le a kis borostyánhoz. Csak hogy nem ritkán ketté is török a viharban. És a kis borostyán sirathatja a büszke tölgyet.

Ilyenféle volt *Tarcsy* Ákos sorsa is, csak hogy a kis borostyán hervadt le a tölgyről.

* * *

Tibor Ilka felesége lett *Tarcsy* Ákosnak. Éltek úgy, mint egy szerelmes pár csak élhet. A fiatal asszony rajongva szerette férjét s boldog volt abban a tudatban, hogy az az erős, nagy ember szereti s szeretni fogja mindig.

Azt jól gondolta, hogy *Tarcsy* szereti. Szokatlan volt a szenvedélyes embernek ez a könnyű, tiszta élet, mely csak illatból, boldogságból állt. Jó ideig fogva tartotta lelkét az a kicsi, lányos szoba, mely nejének otthona volt.

De jött idő, mikor *Tarcsy* Ákos érezni kezdte, hogy valami üresség támad a lelkében. Kezdte már bántani, hogy neje mindig becézgeti, kényeztet, mint valami gyereket.

Itt-ott egy-egy elejtett cselezés is fülébe jutott. Megmosolyogták, hogy ebből a szenvedélyes, büszke emberből milyen szelid, jámbor férj lett.

És ezek az ártatlan, mosolyok lassan-lassan megzavarták lelkének egyensúlyát. Büszkesége, önérzete lett megsértve, mint ő gondolta.

Aztán meg arról kezdett gondolkozni, hogy tulajdonképpen mit talált ő azon a törékeny, babaarcú nőn? Addig okoskodott, míg végre is bevalotta magának, hogy csak pillanatnyi mámorban ragadta meg a lelkét az a leány. Talán ő nem is szerette, csak vágyódott utána, mint valami szép, kedves játékszer után.

De most már vége. Ez az asszony az ő felesége. És ez a gondolat üzte, zavarta *Tarcsy* mindig. Tudta, érezte, hogy meg van kötve. Nem lehet többé a régi *Tarcsy*, ki nem ismer akadályt semmiben. Az a kis fehér szoba, a felesége szobája nagy akadály volt. Annak tisztán kell maradnia.

Kerülni kezdte a felesége szobáját, felkereste régi barátait. Meg akarta mutatni, hogy őt nem tartják fogva egy babaarcú asszonynak szerető kék szemei. Ő még mindig a régi *Tarcsy*.

És igaza volt. Lassan-lassan a régi *Tarcsy* Ákos lett. Minél többször kerülte el azt a kis fehér szobát, minél többször kereste föl régi cimboráit, annál jobban s erősebben támadt föl benne a régi *Tarcsy*. És ezt ő maga is érezte. Lelkében ott élt mindig a felesége képe. Nem tudta azt onnét kiűzni. Pedig érezte, hogy most már nem szereti.

Az asszony is észrevette férje változását. Eleinte azt hitte, majd csak visszatér újra hozzá. Szerelmes szívével azt hitte, hogy tán

nem eléggé szereti ő, hogy az az erős, szenvedélyes ember nagyobb, szenvedélyesebb szerelmet szomjuhoz. És kezdte férjét még inkább becézgetni. *Tarcsy* meg annál inkább elidegenült iránta. Neki nem czirógatás kellett. Üssék vagy vágják, csak ne czirógassák. Meg is mondta a feleségének.

Az asszony odaült éppen az ülőbe, átfonta nyakát s édes szerelmes hangon szólt hozzá.

— Ugy-e édes Ákos ma nem mégy el? Itt maradsz a te kicsi feleségeddel. Ugyis oly sokat vagyok magam, — egyedül.

Volt valami csendes, fájó szemrehányás ezekben a szavakban. A férfi is kiérezte ezt. Hirtelen lerázta magáról az asszonyt, felkelt s kissé izgatott hangon, csaknem nyersen szólt az asszonyhoz.

— Ugyan ne czirógasson mindig! Nem vagyok gyerek, hanem férfi, a ki ura tetteinek. Nem türöm, hogy utasításokat adjon. Megyek, a merre nekem tetszik. Maga asszony, itthon a helye. De azt már nem kívánhatja, hogy én is mindig a szoknyáján üljek.

Az asszony tágra nyílt, bámuló szemekkel hallgatta férjét. Lassan megteltek szeméi könnyekkel s a végén már sirva szólt férjéhez: — Ákos, maga már nem szeret . . .

Többet nem tudott szólni.

Tarcsy egyideig nézte azt a siró, szomorú asszonyt, aztán elment. Szobájába érve, odaült az íróasztalhoz. Valami nagy fáradságot érzett a lelkében. Végig gondolta mostani életét és arra a felfedezésre jutott, hogy ez az élet nem

első sorban ragaszkodóan szereti a maga vallását. (Helyeslés.)

A javaslat részleteit ugyszólván vita nélkül elfogadták.

A jövő évi népszámlálás.

Heltai Ferencz előadó ajánlotta elfogadásra az 1900. évi népszámlálásról szóló javaslatot. Általánosságban vita nélkül elfogadták. A részleteknél Thaly Kálmán a kérdőíveken nem helyeselte az *anyanyelv* kérdését. Vallja be mindenki mi a nemzetisége! Ne restelkedjünk, tudjuk már meg valahára, hányan vagyunk magyarok.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter feleli, hogy az *anyanyelv* is tudományosan megállapított kifejezés és nemzetiségektől lakott országban szigorúan kell ragaszkodni a tudományos megállapodáshoz.

Igy a kérdést komplikálja az, hogy azt is fölvevették; melyik nyelven beszél legszívesebben, de ez nem két kérdés, nem kell két feleletet adni rája és az utasításban el is fogja rendelni, hogy e két kérdés tulajdonképpen egy kérdés, egy felelet adandó rája. Ebben az utasításban teljesíti Thaly óhaját.

Thaly Kálmán köszönettel veszi ezt tudomásul.

Ezután Molnár János interpellált a vágvölgyi ármentesítő társulat ügyében, melyre Darányi röviden válaszolt.

Rendkívüli megyegyűlés.

— A választási fuvardijak. —

Biharvármegye törvényhatósága ma délelőtt egy *husz perczig* tartó rendkívüli közgyűlést tartott, melynek összesen 4 tárgya közül legfontosabb tárgya volt a választási fuvardijak tárgyában alkotott szabályrendelet, mely már több megyei törvényhatóságokban elkészítettett s a közgyűléseken magas színvonalu vitákban tárgyalták.

Itt azonban egy negyed óra alatt az egész letárgyalatott és ha meg nem könyörül a lapos tárgyaláson Böszörményi Lajos ev. ref. lelkész s nem fejt ki az új szabályrendelet célját, úgy a t. bizottsági tag urak egyszerűen megelégedtek volna a küldöttség indokolásának felolvasásával.

Mástörvényhatóságokban ezen szabályrendelet tárgyalása alkalmat szolgáltatott arra, hogy

neki való. Most már tudta, érezte, hogy nem marad meg lelkében semmi a régi mámorból, de mit tegyen?

Fájó, erős zokogás hallatszott be hozzá. A felesége sirt. És ez a síró hang eszébe juttatta neki azt a fogadását, a mit ő tett ennek az asszonynak, hogy boldoggá fogja tenni. Tarcsy elpirult erre a gondolatra. Ez volt az első ígérete, a mit nem tartott meg. De nem is akarja megtartani, most már késő, hiába is akarná! Szeretni nem tudja az asszonyt, — legföljebb bolondítani. Arra meg nem volt elég hitvány.

Nem talált semmi módot, hogy kimene-küljön ebből a hinárból. De nem is volt rá szüksége.

Annak a kicsi asszonynak az élettelen teste feloldta őt minden kötelék alól.

Mikor Tarcsy meglátta a felesége holttestét, sokáig állt ott mereven, sápadtan. Aztán lehajolt hozzá, megcsókolta s úgy mormogott valamit.

— Szegény asszony te! Nagyon szerethetél, hogy így igye kelle meghalnod.

Ő tudta, mitől halt meg az asszony.

Mindenki más azt hitte, — a szíve szakadt meg szegénynek. Tarcsy ráhagyta, hogy úgy volt.

Eltemette feleségét s aztán elment. S azóta nem látta senki a régi Tarcsyt többé. Csendes, szótalan ember lett belőle, ki csak ritkán mosolygott. És ez a mosoly is olyan volt, mint egy villámsujtás, kidőlt tölgynek utolsó hajlása. Csak a multról beszél s olyan keveset ígér a jövőre.

fenkölt beszédek hangozzanak el a közélet purifikálása érdekében. Itt azonban még *most is* nyomott a hangulat ehez nagyon. A megyeház nagyterme nem tud kiszellőzni, a régi aera egészen megülte azt a termet, a hol egykor az egyik leghíresebb ellenzéki szónok szavai zugtak s szárnyaltak kifelé az egész megyébe.

A jelenlevők száma a négy X-et is alig multa felül s az elnöklő főispán az ürességtől kongó teremben nyitotta meg a közgyűlést.

*

A közgyűlésről tudósításunk a következő: Elnök: *Beöthy* László főispán.

Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán tb. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán, Beöthy Lajos, Balogh László országgyűlési képviselő, Balogh Mihály, Czibenszky Vazul, Zigre Miklós, Csorvássy István, Cziffra Gerő, Csapó Sándor, Csapó Dezső, Dobozy Kálmán, Ertsey Dezső, Füredy László, dr. Fássy Lajos, Fráter Kálmán, dr. Gyöngyössy István, Hranyiczky Károly, Hegyesi Márton, Juricskay Ákos, Juricskay Vid, Jerzsák István, Kabdebó Sándor, Lichtmann József, Mátray Lajos, Mőzes Imre, Miskolczy Árpád, ifj. Móricz Pál, dr. Márkus László, Nagy Ferencz, Nyisztor Alajos, Nádudvary Lajos, Nagy Lajos, Olasz Gyula, Rigó Lajos, Rednik Gábor, Reinle Gyula, dr. Szántó Jakab, Szabó József, Szigethy Elek, Udvarhelyi Béla, Zathureczky István stb.

Felolvastatik a küldöttség jelentése a választási fuvardijak szabályozása tárgyában. A szabályrendelet indokolása szerint a fuvardijak egységes megállapítását mellőzték, mert a közlekedési viszonyok nem egyenlők s így tekintetbe vették nemcsak a távolságot, de azt is, hogy a választásoknál a fuvaros 1 napot veszít. Három fuvardij fokozatot állapítottak meg: 1—15, 15—30, 30—50 kilométerig s az *első* fokozatnak 6 koronát, a *másodiknak* 8 koronát, a *harmadiknak* 10 koronát állapítottak meg fuvardijul.

Böszörményi Lajos ev. ref. lelkész emel szót:

Minden alkotmányos államban — ugymond — főfontosságú ügyet képez a törvényhozás szervezésének megállapítása. Ha azt akarjuk, hogy a választások purifikálása keresztül vitessék, gondoskodnunk kell az új választási módokról is. E célra szolgál a fuvardijak megállapításának szabályrendelete is. Biharvármegye természeti viszonyai olyanok, hogy nagy utat kell megtenni a választás helyéig. Ugy találja, hogy a megállapított fuvardijak a szabályrendelet szerint nagyon magasak. Az elsőre 2, a másodikra 3, a harmadikra pedig 4 forintot javasol. Eltörölni kívánja a községtől az állomásig fizetendő fuvardiját, mert ezt nem is igen veszik igénybe.

Kéri a szabályrendeletet ezek szerint megállapítani. (Helyeslés.)

Szabó József pártolja a javaslatot, mert annak elkészítésénél a bizottságot jó és helyes szempontok vezették. A nép a választásokra vagy megy el, vagy nem. Az a megállapított fuvardij a községi fuvarosokra nem úgy kötelező, mint a konflisokra.

Elnöklő főispán szavazás alá bocsátja a szabályrendeletet, melynek folytán 36 szavazattal elfogadják a küldöttségi javaslatot. — Elfogadják a gyámpénztári számadásokat. — A gyantai ev. ref. iskola állami iskolává átválttatása tekintetében a közgyűlés elfogadja az állandó választmány véleményét. — A szilágy-somlyói—margittai vasutvonal üzemeltetésének a vármegyei segélyből újabb 25,000 forint segély utaltatott ki.

A közgyűlés ezen utolsó ponttal véget ért.

Gáz és a villany harcza.

— A polgármester előterjesztése. —

A mai közgyűlés legfontosabb tárgyát a színház világításának kérdése képezi, a melyre vonatkozólag a polgármester tesz jelentést a közgyűléshez:

A beszerzett hivatalos adatok szerint — ugymond a jelentés — Szeged város részére a gáz köbméterét 7 krért szállítja a gyár, a villanynek hektowattját 6 krért; a gáz tehát olcsó, a villany felette drága; amazzal a világítás 460—600 frtba, ezzel 1200—1500 frtba kerül havonként s hogy ennek daczára a gázt villanyra cserélték fel, ezen tény legfőbb indokál a *haladást* jelölte meg Szeged város főmérnöke, mely minden más tényezőknél sürögöbben követelte a villanyra való áttérést; a kezelés olcsósága, a tűzbiztonsági előnyök csak mint mellék tekintetek jelentkeztek.

A most ismerttetett adatokból kitétni, hogy ha a villanyos világítás normális ár mellett, vagyis hektowatt óránként 2 krért szállítatnék, a villanyvilágítás havonkénti költsége 400—500 frtba kerülne Szegednek s így még a 7 kros gáznál is olcsóbb volna.

A nagyváradai légszeszgyár ide mellékelt ajánlatában a gáz szállítási árát 12 krra mérsékli; ha a szegedi gázvilágítást ez alapon számolnánk el, a villanyvilágítás pedig oly alapon, amint ez városunknak akár a Tröszt-féle, akár a közuti vasut ajánlotta — vagyis 100 watt óránként négy fillérrel s 40,000 hektowatt fogyasztás esetén 35% engedménnyel, melyhez a színház középületi minőségénél fogva további 10% elengedés adandó — ugy a villanyvilágítás olcsóságát tagadásba venni nem lehet.

A debreczeni színház világítása — melynek Auer-égőire e helybeli légszeszgyár hivatkozik — sem nem olcsó, sem nem jó; olcsóságát kizárja a magas szállítási ár, jóságát a világosság hiányossága, hiszen az egész néző teret a magas csilláron égő 39 Auer-égő, két oldalt egy-egy Auer-égő világítja, minek természetes következménye az, hogy a földszint és a páholyok sötétek.

A színház helyes világításának első kelléke, hogy a lángok az egész színházban megfelelően szétosztva legyenek, hogy ott alkalmazassanak, a hol és a milyen mértékben szükség van rá, mert különben egyes helyek sötétten maradnak; Auer-égőkkel ily felosztás lehetetlen, hiszen az égők egyenkint 50 gyertyafénynyel vannak felszámolva s mindössze 250 Auer-láng felvéve. — Azonban az egyes Auer-égőknek 50 gyertyafénynyel való felvétele is helytelen, mert legfeljebb csak kezdetben felelnek meg ennyinek, később az izzótest kihasználása, az üveg elhomályosodása folytán erősségük 20—30 gyertyaláng fényerősségére száll alá.

A gáz és villanyvilágítás költségeinek összehasonlítása céljából alapul vesszük fel azon 530 lángot, mely a színház építési szerződésének megkötésekor megállapítva lett. Egy gázláng óránként 140 liter gázt fogyaszt, 530 láng tehát, naponta 3 órai égést számítva s a gáz árát a nagyváradai légszeszgyár legutóbbi beadványának megfelelően 12 krban véve fel, naponkint 26 frt 61 krba kerülne, melyhez gyújtási költségek címén még 3 frt adandó s így napi kiadás 29 frt 71 krt tenne ki; 250 előadás világítása ez alapon 7427 frt 50 krba kerülne s ezen felül még szinpadi effect világításra szükséges volna egy két effectív löreji gázmotor, mely a napi kiadást további 1 frt 40 krral növelné.

A villanyvilágítás berendezése által igényelt kiadások megtudása végett a városi mérnöki hivatal Siemens és Halske budapesti céget tájékoztató költségvetés benyújtására kérte fel; most nevezett cég a felkérésnek egy rendszeres költségvetés benyújtása által eleget tett s e szerint a villanyvilágítás berendezése és bevezetése gázmotorral 65 ezer forintba, lokomobilokkal 68 ezer forintba kerülne, a napi kiadások pedig gázmotor alkalmazása esetén 14 frt 12 krba, mely utóbbi kiadás biztonságát az említett cég magára vállalni hajlandó.

A polgármesteri jelentés ezután indítványozza, hogy a villany alkalmazását mondják ki határozatilag.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 11., 12., 13-án Crysanthém-kiállítás a Bémer-téri cukrászda-helyiségben.

November 14. A halásztársulat érkezte a vármegye-házán.

November 15. Sajtópör a törvényszéken.

* **A jászói koadjutor választása.** Tegnap számunkban már megemlékeztünk a premontrei-rend tagjainak Jászón lezajlott választásáról. Érdekesnek tartjuk arról még a következőket közölni:

A premontrei-rend ősi, gyönyörű kastélyában Jászón, hétfőn 82 rendtag gyűlt egybe. *Ivánkóvics* János, roznói püspök, királyi biztos, kedden reggel érkezett Jászóra, hol a rendtagok, mindannyian festői, szép fehér talárjukban, kanonoki jelvényeikkel, — a templom előtt fogadták.

A püspök bevonult a kastély remek templomába, hol *Veni Sancte* és azután nagy mise volt, miközben a premontrei cantus szerint énekeltek. Istenisztelet után a királyi biztos és a premontrei-rend tagjai felvonultak a pompás diszterembe, hol *Argalács* Márk, a premontrei-rend nagyérdemű priorja üdvözölte *Ivánkóvicsot*.

A kir. biztos szíves válasza után felolvásra került a királyi Ő Felsége hozzáírt levele. A választás megkezdése előtt megválasztották a bizalmi férfiakat: *Velki* Dénes asszonyvásári plébánost, dr. *Stöhr* Szilárdot, a kassai konviktus kormányzóját és *Szekerés* Ödön jószágkormányzót; jegyzőkül: dr. *Horváth* Balázst és dr. *Tóth* Pált.

A megválasztottak, valamint a távollevő rendtagok megbízásából szavazók lettek az esküt, mire kezdetét vette a szavazás. Három ízben szavaztak, az első helyre nagy többséggel megválasztották *Nátafalussy* Kornél, a nagyvárad tankerület nagyérdemű főigazgatóját, a második helyre; (háromszori szavazás után, minthogy két ízben a jelöltek közül egy sem nyerte a szavazatok többségét) dr. *Takács* Meryhértet, a premontrei rend kassai főgimnáziumának jeles igazgatóját választották meg; a harmadik helyre majdnem egyhangulag dr. *Ventkó* Jusztin esperes-plébánost jelölték. A szavazás délután 1 órakor ért véget. Minekutána a kir. biztos kihirdette a választás eredményét s a királyi Ő Felségéhez felterjesztendő jegyzőkönyvet berekesztette — a választó rendtagokkal együtt ismét a templomba vonult háláadó imára.

A választás után fényes ebéd volt a kastély fejedelmi diszteremben. Az első áldomást *Argalács* Márk prior mondta, felkészítette *Ivánkóvics* János püspököt, ki viszont szellemes toaszijában, a hazaszerte nagybecsült és tisztelt premontrei-rend összes tagjaira s annak megválasztott új vezérére, *Nátafalussy* Kornélra emelte poharát. A rend tagjai még kedden este elutaztak működési helyükre.

* **Crysanthém-kiállítás.** Megemlékeztünk már arról, hogy e hó 11., 12. és 13-án a Bémer-téren lévő cukrászda helyiségben a Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet javára Crysanthém-kiállítást rendeznek. A kiállítás élén özv. br. *Gerliczy* Félixné áll, a ki ősmert lelkesedésével mindent elkövet, hogy a kiállítás minél több, nagyobb erkölcsi s anyagi eredményt érjen el. A kiállításon ki fog még crysanthémokat állítani *Stipanovszky* Kristóf is. A kiállításra ezúttal is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

* **A „Hier“ és a városi tanács.** Az egész országban méltó felháborodást keltett a közös hadügyminiszter azon rendelete, hogy a pórtartalékosok jelentkezésénél csak a német »hier« szót szabad használni, mert aki esetleg magyarul kiált »jelen«-t, megbüntetésre van ítélve.

vénytelen rendelet már sok magyar emberre hozott veszedelmet, mert több napi fogságra büntették őket. Nagyváradon is fordult elő egy ilyen eset. *Szokoly* Tamás és több törvényhatósági tagtársával, hazafias érzésük felháborodásában indítványt terjesztettek Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elé, melyben kérik, hogy a közös hadügyminiszter vénytelen rendelete ellen tiltakozzék s orvoslást kérjen a képviselőháztól, továbbá az e tárgyban a képviselőház elé terjesztendő feliratot pártolás végett küldjék meg az összes törvényhatóságoknak. Az indítványt tegnap tárgyalta Nagyvárad város tanácsa s multjához hiven, ezúttal sem mert színt vallani, hanem olyan kibuvót keresett, a melylyel elleplezze bátortanságát. A városi tanács nem talál feleletet a magyar nyelv arczulsapására. Azt javasolja a mai közgyűlésnek, hogy egyszerűen térjen napirendre az indítvány felett, mert *Szell* Kálmán miniszterelnök még nem nyilatkozott ebben a kérdésben. Ugy emlékszünk, hogy a másik, letűnt korszakban nem volt ilyen skrupulózus a törvényhatóság, hanem ugyancsak igyekezett a kényes helyzetbe jutott miniszterelnök segítségére. Egészen másként beszélhetne *Szell* az összes törvényhatóságok feliratára állva, mint a hogy így lesz kénytelen válaszolni, magára hagyatva, a nemzeti kérdésben. A közgyűlés pedig igen helyesen teszi, ha a tanács nézete felett tér napirendre és szíve szerint szavaz.

* **A színügyi bizottság ülése.** Vettük a következő meghívást: A színügyi bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy folyó hó 10-én, pénteken d. u. 4 órakor a városház tanács termében tartandó bizottsági ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Nagyváradon, 1899. november 8-án.
Dr. Horványi Gyula.

Tárgy: Elnöki előterjesztés a színigazgatói állásnak pályázat, avagy meghívás útjára betöltése iránti javaslatával a tanácshoz.

* **Régi fuvarlevél-ürlapok használata.** A régi krajczár értékű bélyeggel ellátott vasuti fuvarlevelek használatát a kereskedelemügyi m. kir. miniszter újabban a folyó év végéig engedte meg. Azon túl tehát már csak korona értékben jelzett bélyeggel ellátott fuvarlevelekkel lehet a küldeményeket föladni, a mely körülményre felhívjuk a kereskedők és szállítók figyelmét.

* **E. Kovács Gyula emlékünnepe.** A f. hó 5-én rendezett *E. Kovács Gyula emlékünnepe* összes jövedelme jegyek után volt: 482 frt 30 kr, a mely összegből levonva 72 frt 98 kr kiadást, maradt tisztán 409 frt. 32 kr. felülfizetésekkel 25 frt, maradt összesen 434 frt, 32 kr. A »Segítő Egylet« választmánya úgy határozott, hogy 309 frt 31 kr a *szűkölködő családoknak* adassék azonnal, 124 frt pedig csatoltassék az általános gyűjtéshez. Felülfizettek: *Szvaicsina Géza* 5 frt. *Follinusz Aurél* 5 frt. *Tóth József* 3 frt. *Ozorai Adolf* 2 frt. *Miskoicz* Árpád Nagyvárad 2 frt. *Dr. Márkus László* 3 frt. *Dr. Szabó György* 2 frt. *Tordi Sándor B. Ujfalu* 1 frt. *Fráter Barna Derecske* 2 frt.

* **A huszár és a civil harcza.** A II. huszárezred parancsnoksága jelentette a rendőrségnek, hogy egy *Nagy* Ferencz nevű huszár, aki egy leányzónak udvarolt, tegnap este egy civilvel, *Balogh* János hetessel, aki szintén udvarolt a leánynak, össze veszett s úgy elverték egymást, hogy mind a kettőjüket a kórházba kellett szállítani. A huszárok parancsnoksága felkérte a rendőrséget, hogy ez ügyben indítsa meg a nyomozást s hogy annak eredményéről majd tegyen jelentést. A két szerelmes szívű legényt a kórházban ápolják, mind a kettőnek az állapota súlyos ugyan, de nem veszélyes.

A mócsai emberkinzás.

Az oly nagy feltűnést keltett bűnpörnek — mócsai emberkinzók bűnpörének — tárgyalását tegnap kezdte meg a komáromi királyi törvényszék. Négyen vannak vádlottak: *Szabó* Kálmán nagyigmándi szolgabíró, *Molnár* Geleon megyei főszámvevő, *Göbel* László mócsai jegyző és *Csuzy* Mihály mócsai bíró. Sajnos, mind a négy intelligens tanult ember, akik műveltségüknél fogva okvetlen tudatában voltak annak a bűnös és vadállatias cselekedetnek, a melyet ártatlan emberek elkövettek. Egész Komárommege undorral fordult el a kegyetlen em erektől, a mikor hallatlan és párját ritkító bűnük napvilágra került s az utálat és megvetés még inkább fokozódik most, a mikor a földi igazságszolgáltatás előtt számoltak be vadállatias cselekedeteikről. Szenzációkban gazdag a tárgyalás s részleteiben hátborsóztató. Hideg borzongás fut végig a hallgatókon, a mikor az ártatlan emberek könnyek között beszélnek el az emberkinzás legapróbb részleteit is.

A mai folytatólagos tárgyalás eddigi lefolyásáról kiküldött tudósítónk a következőket számol be:

Délelőtt fél 10 órakor vette kezdetét a tárgyalás a közönség óriási érdeklődése mellett.

A tárgyalás *Kovács* Istvánné kihallgatásával kezdődött.

Az elnök kérdésére elmondja, hogy november hó 16-án fogták el, nyomban házkutatást tartottak nála. Ennek befejeztével elvitték a község házára, a hol a csendőrök botokkal ütötték s csalnem félholtra verték. Ezután *Burk* Bélánéval összeláncolták és megparancsolták nekik, hogy egymást folytonosan rángassák. Szemtanuja volt annak a mikor férjét kinttá. Láta, hogy férjét egy fogásra akasztották s úgy vallatták. Amikor a fogasról ájult állapotban levették, kissé pihentették s aztán elkisérték a község házába, a hol egy piszokkal telt istállóba zárták. Sem enni, sem inni nem adtak férjének *Szegény* férje az éhségtől összerogyott s a mikor a szomjúság már annyira gyötörte, hogy csaknem megfulladt, az *istálló ablakán levő harmatot nyalagatta*, hogy szomját csillapítsa.

Az elnök erre felszólította *Szabó* szolgabíró és *Molnár* számvevőt, hogy álljanak fel s szembesítette őket *Kovács* néval.

Ugy a szolgabíró, mint a számvevő szemébe mondják a tanuknak, hogy nem igazat mondtak s tanuvallomásának minden részletét tagadják.

Kovács Istvánné után *Waranka* László kihallgatása következett.

Waranka fájdalommal telt hangon beszélt el, hogy a szolgabíró ötet is elfogatta a láncra verve kisértette be a község házához. Itt letették róla a nehéz láncot s aztán *guzsba kötötték* oly annyira, hogy egyetlen tagját sem tudta megmozdítani. Így vallatták egy ideig. A mikor pedig még mindig ártatlanságát hangoztatta, lehúzták csizmáit s *meztelen talpát bottal véresre verték*.

EGYESÜLETEK.

Választmányi ülés a kath. körben.

Tegnap este 6 órakor tartotta rendes ülését a helybeli kath. kör választmánya *Dús* László elnöklete alatt.

Jelen voltak: *Bereczky Géza*, *Böszörményi Géza*, *Grám Sylveszter*, *Gabriely Lajos*, *Gálbory* *Sámuel*, *Csobánczy Lajos*, dr. *Mártonffy* *Bogdán*, *Kelemen Kálmán*, *Tóth Márton*, dr. *Vucskics* *Gyula*, *Weidlich* *István* vál. tagok és dr. *Imrik*, *Gusztáv* jegyző.

Az ülés tárgyait javarészt a folyó ügyek képezték. A pénztárnok jelenti, hogy a pénztárban 251 korona 68 fillér van; a decemberi ülésre beterjeszti a jövő évi költségvetést.

Böszörményi *Géza*, az ünnepélyt rendező bizottság elnöke bejelenti, hogy decz. 8-án b. e.

Nogáll püspök emlékére ünnepélyt rendez a kör, melyen **Dús László** emlékbeszédet tart. **Dr. Némethy Gyula** alkalmi költeményét fogják szavalni s ének és zeneszám egészíti ki a keretet. A századvégi ünnepélyről és a magyarországi kereszténység kilencszázados jubileumának megünnepléséről ezután tanácskozik a bizottság.

A farsangi mulatságról a deczemberi ülésen tesz előterjesztést a vigalmi bizottság elnöke. Intézkedett azután a választmány a hátralékos tagdíjak ügyében.

Uj tagokul felvétettek: **Lojkó János** kat. mérnök, **Rácz Gyula** postatiszt, **Vas István** törvényszéki hivatalnok és **Velner Alajos** tanító. Az ülés 7 órakor ért véget.

Igazságszolgáltatás.

Elmaradt sajtóügyi tárgyalás. Tegnapra volt kitűzve a **Pollák Frigyes** és **Migrai József** aradi lakosok elleni sajtóügy tárgyalása, azonban a tárgyalást megtartani nem lehetett, mert az egyik vádlott, **Migrai** nem lett szabályszerűen megidézve s így meg nem jelent. Ez az ügy különben már igen régen húzódik. Az aradi szocialista újságnak egy verse van inkriminálva s a nagyváradi esküdtszék már egy ízben ítélkezett is ez ügyben, azonban akkor a törvényszék megsemmisítette az esküdtek verdiktjét, mert az esküdtszék akkor kimondta, hogy a versben nincs izgatás és mégis bűnösnek mondta ki a vádlottakat. Most újból tüznek ki a tárgyalásra határidőt, amire megidézik a vádlottakat.

A transzváli háboru.

Most már mind pozitívabb formában lép föl az a hír, hogy európai hatalmak bátorítják a bűrokat az angolok elleni harcban. Tegnap olyan források, a melyek egyébként jól vannak informálva, erősen kolportáltak, hogy több európai hatalom ígérte meg, a háboru kitörése előtt, hogy Transzvál számíthat a támogatására. Mennyiben bizonyul ez igaznak, azt a jövő fogja igazolni.

A harctérről ma érkezett táviratok a következők:

Durban, nov. 8. A búrok betörték Ingvama zulföldi városba és kifosztották és felgyújtották a középületeket és boltokat. A hatóság, a rendőrség és a lakosság Esthoweba menekült.

Durban, nov. 8. Szemtanuk jelentik a mult esütörtökön vívott ladysmithi ütközetről: Egy búr csapat, a mint urává lett a nyílt harctérnek, fehér zászlót lobogtatott, mire egy angol csapat feléje tartott, a nélkül, hogy lőtt volna. Mikor az angolok puskalövésnyire értek, a búrok tüzet adtak. Az áruháborodva, ulánusok, huszárok, dragonyosok és gyalogosok szuronyt szegezve rohamot intéztek az ellenség vonala ellen. A siker nagy volt. Sok búr elfogtak és nagy zsákmányt szereztek.

Madrid, nov. 8. Az idevaló politikai körök elismerik, hogy tárgyalások folynak a transzváli kérdésben való intervenczió céljából. A kormány egészen korrekt magatartást tanúsít. Mindazáltal a közvélemény, amely Spanyolország és az Egyesült-Államok háborujáért főleg Angliát okolja, nem titkolja a búrok iránt való rokonszenvét. A barcelonai község tanács elhatározta, hogy szerencsekívánó táviratot küld a búroknak.

East-Court, nov. 8. A mult pénteken Ladysmithtől délre vívott ütközetről ma a korábbi jelentéseket megerősítő következő jelentés érkezett: Egy brit hadosztály rekognoszálásra ment ki, hogy az ellenségtől megtámadott colensói angol katonaságot felszabadítsa. A gyalogság megtámadta a Groblerskooft-dombon erős hadállásban lévő búrokat

és lekergette őket a síkságra a Tugela-folyó irányában. Azután a lovasság kitűnő oldalmozdulatot tett és pusztító támadást intézett az ellenség ellen.

Berlin, nov. 8. A csári pár potsdami látogatásának célja a transzváli háboru lokalizálása és hogy az európai komplikációt kikerüljék. Vilmos császár missióját folytatni fogja Angliában.

Berlin, nov. 8. Németország és Anglia között megállapodás jött létre. Németország semlegességéért rekompenzáció fejében megkapja a Samoa szigeteket.

TAVIRATOK.

Személyi hir.

Bécs, nov. 8. (Saját tud. távirata.) Szogyény-Marich László nagykövet állomására, Berlinbe utazott.

Főispán változás.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.) **Vojnics** bács megyei főispán állásától megváltik s ez alkalommal érdemei elismerésül v. b. t. méltóságot nyer. Utódja valószínűleg **Schmausz** szabadkai főispán lesz. **Karácsonyi** alispán is megváltik állásától s utódául ifj. **Vojnics** Istvánt emlegetik.

A Ház munkarendje.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) A Ház holnapi tárgyalásának legérdekesebb pontja a mentelmi ügyek, közte **Rakovszky** István képviselőnek még Bánffy korabeli mentelmi ügye. A Ház pénteken, szombaton és hétfőn nem tart ülést.

Péterfi Jenő temetése.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) **Péterfi** Jenőt, az öngyilkos egyetemi tanárt tegnap temették el Károlyváros mellett egy faluban. Temetésén képviselve volt a VIII. ker. főreáliskola, a Kisfaludy társaság, az Eötvös kollégium stb.

A csári pár Németországban.

London, nov. 8. Az orosz csári pár potsdami látogatásáról írva azt mondja a Standard, hogy semmi sem fog hiányozni annak a kölcsönös bizalomnak a bebizonyítására és megerősítésére, a mely a két szomszéd hatalmaság között fönáll. (M. T. I.)

Elfogott szélhámos nő.

Bécs-Ujhely, nov. 8. Az itteni rendőrség elfogta **Reményik** Aurélia hírhedt szélhámosnőt, aki Károlyi grófnő néven utazgatott s fosztogatott, ahol tehette.

A reischrathból.

Bécs, nov. 8. A kormány azt akarta, hogy a mai ülés elején a hírlapbélyeg eltörléséről szóló javaslatot tárgyalják. **Bilohlavek** az antiszemita névben tiltakozott a javaslat sürgőssége ellen és kérte a Házat, hogy inkább a »polnai zsidó gaztettekkel« foglalkozzék. A Ház többsége elvetette a hírlapbélyegjavaslat sürgősségét és hozzáfogott a cseh-morva zavargások tárgyalásához. Nem valószínű, hogy a bélyegjavaslat ma még tárgyalásra kerülne. Déli 1 óráig nem volt zavaró incidens. (M. T. I.)

K i n a.

Washington, nov. 8. Cassini gróf orosz nagykövet, a ki nemrég érkezett vissza Pétervárról, felhatalmazást adott annak a kijelentésére, hogy Kinát illetően minden különös intézkedés nélkül és Kinára vonatkozó megbízás nélkül tért vissza. Cassini azért tette ezt a nyilatkozatot, mert megint azt híresztelték, hogy Mac-Kinley elnökkel közölni akarja az európai hatalmasságok egy részének azt a kívánságát, hogy az Egyesült-Államok jelöljék meg Kinának azt a részét vagy azt a befolyási szférát, a melyet a maguk számára követelnek. Cassini gróf megjegyezte, hogy az Egyesült-Államok és Oroszország között soha sem volt kiegyenlítőbb a viszony, mint most.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara teljes ülése.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara november hó 8-án tartotta teljes ülését.

Janky József elnökölt, **dr. Sarkadi Lajos** titkár volt az előadó.

Az elnök közlései.

A teljes ülés megnyitása után felolvasták az elnök jelentését, mely ismerteti a mult teljes ülés óta a kamara beléletében előfordult kiválóbb mozzanatokot, miniszteri leiratokat. — **Sterényi József** miniszteri osztálytanácsos, az iparfejlesztési osztály vezetője, miniszteri tanácsossá neveztetett ki. **Inditványozza**, hogy a teljes ülés az előléptetés alkalmából felterjesztésben üdvözölje **Sterényi Józsefet**. — Részvétellel emlékezik meg az elnök néhai **Ullmann Izidor** beltág elhunytáról s kapcsolatosan bejelenti, hogy az így megüresedett tagsági helyre **Deutsch K. I.** póttagot hívta be. — Tudomására adja elnök a teljes ülésnek, hogy a keresk. miniszter a 300 frt ösztöndíjat a kamara által javaslatba hozott **Brunner Ferencz** hangszerkészítő segédnek adományozta, aki tanulmányutját már megkezdte. — A párisi nemzetközi kiállítás m. kir. kormánybiztosának értesítése szerint **dr. Tóth Mihály** nagyváradi polg. isk. igazgató bejelentését a párisi kiállításra, elfogadták. — Bejelenti elnök, hogy a kamarák V. orsz. kongresszusa és a vele kapcsolatos tanulmányut a legkiválóbb eredménnyel folyt le, amit megkönnyített egyes erkölcsi testületek és nagy iparvállalatok jóakaró támogatása. Ezért inditványozza, hogy Nagyvárad városának, a honvéd hadapródiskola parancsnokságának, a **Léderer** és **Kálmán** szeszgyár igazgatóságának, **Reismann Mór**nak, mint a **Keresk Csarnok** elnökének, **Kunz Gusztávnak**, a **Bihar-Szilágyi olajgyárnak**, a »Magyar aszfalt b. r. t.« és a »Hazai aszfalt b. r. t.« igazgatóságának jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. — A philadelphiai nemzetközi keresk. kongresszusra a kamara képviselőjében **dr. Berkovits Ferencz** levelező tagot és **Schnck Jakabot** küldötte ki, míg a nevezett Múzeum tanácsába a kamara képviselőül elnököt és titkárt nevezte meg.

Az elnök jelentését tudomásul vették s az általa inditványozott erkölcsi testületek és nagy iparvállalatoknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Titkár jelentésében felsorolja a kamara ügyforgalmára vonatkozó adatokat. Jelentést tesz az orsz. ipartestületi kongresszus lefolyásáról; s bejelenti, miszerint a legközelebbi ipartestületi kongresszus 1902-ben Nagyváradon fog megtartani. Egy Nagyváradon szervezendő vasúti üzletvezetőség ügyében a város kiküldötteivel a kamarai kiküldöttek is deputációban voltak a keresk. miniszternél. **Inditványozza**, hogy a küldöttség vezetéséért és a kamara gazdasági helyzetét feltáró beszédért **Beóthy László** főispánnak köszönetet szavazzanak.

Titkár jelentését az inditvánnyal együtt elfogadták.

A kamara felterjesztésére válaszolva, tudatja a miniszter, hogy a nagyváradi postatávirda-telefon központnak V.-Ujvárosra leendő áthelyezés iránti kérelmét nem teljesítheti, hanem intézkedett, miszerint az újvárosi postahivatal a kereskedőkre nézve alkalmasabb pontra helyeztessék át. — Tudomásul vették.

A magyar tudakozó egyesület kéri, hogy a cégbejegyzési törvény keresztülvitelének ellenőrzése az egyesületre bizassék. A kérdéssel a kamarák Nagyváradon tartott kongresszusa is már foglalkozott s a tudakozó egyesület kérelmének figyelmen kívül hagyását kérelmezi a minisztertől, mert a kamaráknak van legtöbb eszköz a kezökben a cégbejegyzések kellő nyilvántartására. — A teljes ülés a kamarák álláspontjára helyezkedik.

A kereskedelmi miniszter másolatban megküldte a belügyminiszter által a hazai ipar támogatása iránt, a szükségletek beszerzésével a törvényhatóságokhoz intézett leiratát. A felmerülő kérdéseknél szükséges utbaigazítások megadására a kamarát felkérte a miniszter. — A miniszter leiratát tudomásul vették s utasították a kamarát az utbaigazítások megadására.

A kereskedelmi miniszter a közös hadsereg részére szükséges cikkek szállítása tárgyában értesíti a kamarát, hogy jövőben a szükségleteknek a pályázó kisiparosok között leendő szétosztását a keresk. m. kir. miniszter fogja eszközölni s a kamarákra e tekintetben ugyanazon feladatok hárulnak, mint a honvédség részére eszközölt szállításoknál. — Kiadták az elnökségnek.

A miniszter megküldte a pinczeszövetkezetekről szóló népies munkát s felhívta a kamarát, hogy a szövetkezetek működését figyelemmel kísérje s tapasztalatairól tegyen jelentést. — Tudomásul vették s kiadták az elnökségnek.

Megyei kiállítás.

A nagyváradi ipartestület megkereste a kamarát az 1902. évben Nagyváradon rendezendő megyei kiállítás érdekében. A kiállítás rendezését a nagyváradi és vidéki ipartestületek, a kereskedelmi és iparkamara és a biharmegyei gazd. egyesület vállalná el.

Dr. Hoványi Géza helyesli az eszmét, de egy szűkebb körű bizottság kiküldését kívánja, hogy megállapítsák, sikere lenne-e a kiállításnak.

Dr. Sarkadi Lajos azt kívánja, hogy az összes beltárgyat küldjék ki teljhatalmu megbízással s ez küldjön ki szűkebb bizottságot.

Dr. Hoványi Géza fenntartja álláspontját. A kiküldendő bizottság előterjesztése után határozzon a kamara.

Bertsey György ajánlja dr. Hoványi Géza indítványát.

Ternyei Antal már most egy 5 tagú bizottság kiküldését kívánja s ezen indítványt Kunz Gusztáv is pártolja.

Elfogadták dr. Hoványi Géza indítványát.

A költségvetés.

Titkár előterjeszti a kamara 1900. évi költségvetését, a mely lényegében alig tér el az előbbi évek költségvetésétől. Főbb adatok a kiadásoknál: személyzetek alig változtak s 10600 koronával szerepelnek; a kereskedelmi és ipari célokra 2400 kor. Összes kiadás 20682 korona; a bevételek főösszege 20850 korona. Hléték-kulcs 5%.

A keresk. és iparosztály külön tartott ülésében az iparos segédek továbbképző szaktanfolyama részére az eddigi 100 frt segély helyett 200 frtot szavazott meg.

Az iparosztály Bertsey György elnök indítványára elfogadta, hogy az 1902. évben Nagyváradon rendezendő megyei kiállítás céljaira három éven át külön 2% kamarai illeték vettessék ki s ennek elfogadását javasolja az osztályülés a teljes ülésnek.

Dr. Hoványi Géza szerint még nem tudjuk, hogy lesz-e kiállítás. Az anyagi áldozatot, ha akarunk valamit, meg kell hozni. De ma még nem lehet a perzentet emelni; azt lehet a jövő évben is kezdeni. Később határozzák el az emelést a kiállítás céljaira, de várják be a kiküldött bizottság jelentését. Most ne határozzanak a % emelés kérdésében.

Kunz Gusztáv ellenkező véleményben van. Előbb kell a költségekről gondoskodni. Ajánlja az emelést.

Reismann Mór pártolja Hoványi Géza indítványát.

Dr. Sarkadi Lajos titkár: a 2% emelést szavazzák meg, de csak akkor szedjék be, ha a kiállítás meg lesz tartva.

Bertsey György kéri elejteni a dr. Hoványi indítványát.

Dr. Hoványi Géza indítványát fogadták el s így a % emelést későbbre halasztották.

A kereskedelmi osztály a temesvári társ-kamarának a bírósági végrehajtók felől intézkedő törvény módosítása iránti felterjesztését, hasonló felterjesztéssel pártolni javasolja. — Elfogadták.

Schulpe Györgynek a pozsonyi kamara által is pártolt s a vasárnapi munkaszünet kiterjesztése és a munkásbér fizetése határidejének megváltoztatása iránti kérelmét azon javaslat-terjeszti elő a keresk. osztály, hogy a kérelem első részét ne pártolja, ellenben a bérfizetések határidejének megváltoztatását felirtaban szintén pártolja a kamara. Elfogadták.

A gabonaszállításoknál a nagyváradi vasutállomáson előforduló kocsihiány miatti panaszok folytán javasolja a kereskedelmi osztály, miként a bajok orvoslása végett irjon át a kamara az illetékes üzletvezetőséghez. — Elfogadták.

A Nagyváradot érintő személyszállító vasuti vonatok túlszűfolsága folytán a kereskedelmi osztály javasolja, hogy feliratban kérje a kamara, miszerint a nagyváradi-budapesti vonalon a személyvonatok $\frac{2}{3}$ láttassanak el hálókocsikkal s a gyorsvonatoknál III. kocsiosztály is legyen. A kérelem támogatására kérjék fel a többi kamarákat. — Elfogadták.

Az iparos-osztály javasolja a teljes ülésnek, hogy Nagyváradon egy fa-, érc- és fémpipari tanműhely, illetve szakiskola felállítása iránt irjon fel a miniszterhez. — Elfogadták.

Az ipartanácsba beválasztottak: Biharmegyebe: Huzella Gyula, Óváry Lajos rendes, Bognár S. és Rozsly Géza pöttagok. Nagyvárad városához: Hoványi Géza, Bertsey György rendes, Farkas Izidor, Weisz Gábor pöttagok.

Az O. M. Bankhoz váltóbirálókul jelöltettek: a régiéken kívül Kugler Albert, Deutsch K. L., Sipos Árpád dr., Markovits Antal s erről a bankot értesítik.

A beszerzebányai kamara kérte, hogy az áruvédegyek azon kamaránál lajstromoztassanak, a melynek területén az áruk készülnek. A miniszter a kérelmet nem teljesítette, miért a társ-kamara a kamarák érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg. — Tudomásul vették.

A brassói társ-kamara kéri, hogy az utlevelek gyors kiállítása iránti felterjesztését pártolja a kamara. — Pártolják.

Indítvány.

Dr. Hoványi Géza: indítványt terjesztett elő. A képes levelezőlapok idegen feliratai miatt a postahivatal 8 kr. büntetést vesz, még akkor is, ha az idegen felírás át van huzva, de nincs teljesen megsemmisítve. Irjon fel a kamara ezen bírság eltörléséért a miniszterhez s feliratát pártolás végett küldjék meg a többi kamaráknak is. — Elfogadták.

4°-os magyar koronajáradék

T. ügyfeleinket értesítjük, hogy a

4°-os magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényei már november hó 20-ikától

kezdődőleg

jutalék és költségmentesen

pénztárunknál beváltatnak

Biharmegyei takarékpénztár.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1899. nov. hó 7-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 6.80—7.20. Kétszeres buza 5.30—5.70. Rozs 5.—5.40. Arpa 5.—5.40. Zab 4.50—4.80. Tengeri: 3.70—4.—. Borsó 14.—. Lencse 15.—. Bab 6.30. Köleskása 11.50, Burgonya 1.50. 100 kiló lángliszt 14.—, zsemlyelisz 13.50, fehérbakonyliszt 12.50, barnakenyér liszt 11.50, széna fuvarral 1.85, szalma 45. Szalonna 50.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahús 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőszó 10.70 nyers fagyú 23.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 24.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 33.—, új bor 22.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles 6.—. repce —.—, dió 19.—, mogyoró 16.—, aszalt szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 56, sertéshús 52, juh-hús 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 22, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. november 7-ről.

Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 240—275, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drb fejős tehén 50—110. 1 drbvágó ökör 250 kgr. 76—96. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 55—80, 1 drb. veres borju 12—19, 1 drb. fél éves borju 17—22, 1 drb egy éves borju 23—30, két éves borju 33—64, 1 drb hizott sertés 40—70, 1 pár fél éves 18—21 1 pár egy éves sertés 30—40, 1 pár két éves serés 43—66, egy drb igás ló 50—110, 1 pár ökrbőr 18—22, 1 pár tehénbőr 13—17, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Forgalmi kimutatás 1899. évi november 7-ről. Tiszta buza körülbelül 1700 hltr, kétszeres buza 500 hltr, rozs 1100 hltr, árpa 450 hlt, zab 400 hltr, tengeri 2400 hltr, burgonya 1000 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 140 drb, félhizott 180, sovány 200, süldő 370, malac: 500, hizott marha 17, jármás ökör 400, fejős tehén 260, borju 250, bivaly 13, juh és kecske 370, ló 411.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 8.

Az irányzat csendes.

Oszták hitel	— — — — —	368.30
Magyar hitel	— — — — —	372.75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	320.—
Magyar jelzalog	— — — — —	183.50
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcson	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	251.1/2
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	342.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Délivasut	— — — — —	65.08

Határidők.

Budapest, november 8.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	—
Buza áprilisra	— — — — —	8.23
Uj tengeri	— — — — —	4.94
Rosz okt.	— — — — —	6.64
Zab okt.	— — — — —	5.15
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Készaru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 8.

Érték. Javult.

Oszt. hitel	— — — — —	369.25
Magyar hitel	— — — — —	373.50
Allamvasut	— — — — —	331.30

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	116.50
Magyar koronajárdék	95.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	94.25
Italmérési jog megváltási kötvény	99.25
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	163.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járadék papírban	99.50
Osztrák járadék ezüstben	99.25
Osztrák járadék aranyban	117.25
Osztrák korona járadék	99.20
Osztrák államsorsjegyek	135.50
Osztrák magyar bankrészvény	903.—
Magyar hitelbankrészvény	372.—
Osztrák hitelintézeti részvény	368.60
Párisi vista	330.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.57
Németbirodalmi márka	120.60
London vista	47.90
20 márkás arany	11.77

A szerkesztőségért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A társulat csak még rövid ideig marad
Nagyváradon

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, csütörtökön, november hó 9-én

2 nagy előadás.

Délután 4 órakor

külön tanuló és gyermek-előadás
leszállított helyárák mellett.Gyermekek és tanulók fizetnek: Zártszék 30 kr.
I. hely 25 kr. II. hely 15. kr. és karzat 10 kr.
Felnőttek rendes helyárákat fizetnek, de minden
felnőttnak jogában áll váltott jegyére egy
gyermeket ingyen a Circusba vinni.A műsor különösen válogatott, az ifjúság-
nak rendezve és ép oly világitás mellett lesz
előadva mint este. — Délután

Blondin a csoda-elefánt elővezetése.

Dummer August nagyszerűen
idomított kutyáival és az összes
művész-csoport fellépte.

Este 8 órakor

clown és komikus előadás.

Első fellépte és vendégjátéka

az első bécsi női zenekar-nak

Ullmann impresszárió saját vezénylete mellett.

Dummer August (Mr Barker)

Piccolo szamarával

1000 fillér jutalomdíj annak, ki képes a szamarat lovagolni.

Jeu De Barre vagy a keztyű-ütés.

Felette érdekes lovagjáték, lovagolják Loiset, Carlo és Romanus urak.

Hódoló üdvözet.

nagy balett, táncolja a balett-kar.

The Paoly jeles acrobaták. Sándor bohóc, mint
bűvész.

Szenzációs! Szenzációs!

Egy hölgy eltűnése a Circusból.

Továbbá az összes művész-csoport közre-
működése.Helyárák: Zártszék 1-3-ik sorig szá-
mozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek
10 éven alul vasár- és ünnepnapok kivételével
fizetnek: Helyárák: Zártszéken 50 kr., II. hely
30 kr., karzat 20 kr.Részletes műsor 10 krért este a jegyze-
dőknel kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél

Holnap pénteken este 8 órakor nagy
előadás.

NOISETTES.

Szémos látogatásért esd

mély tisztelettel

Henry,
tulajdonos és igazgató

Veiszlovits Adolf és fia

„Concordia Entreprise des pompes funébrés“

Első nagyváradai disztemetkezési intézete

és

SIRKŐ RAKTÁRA

a régi helyiséggel szemben levő

BAZÁR-ÉPÜLETBE

helyeztetett át.

Friss Maroni.

Telefon 249.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni
miszerintfűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és
ásványviz-kereskedésünketaz idény alkalmával a legkitünőbb chinai és orosz theákkal valódi
jamaicai, cuba, portoriceo és braziliai rumokkal, francia és
a legkedveltebb magyar cognaccal, Francia és Magyar pezsgő valódi
tökén termelt peccsenye, asztali, dessert és gyógyborokkal, ugy a
a legkitünőbb liquerekkel rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a leg-
kedveltebb theasüteményeket, csokoládék és cukorka különle-
gességeket. Naponta friss kassai és prágai sódar, esászárhús, deb-
reczeni kolbász, frankfurti virstli s itt még fel nem sorolt hideg
felvágottak, ementhali, trappista groyer, s mindenféle dessert
sajtok, déli és candirozott gyümölcsök a legkedveltebbek, kitünő
zamatos cuba, gyöngy, jáva és mocca kávé nagyraktárunkat a
legjutányosabb napi árak mellett.A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, bizto-
sítván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes
kiszolgálásunkkal teljes megelégedését sikerülend megnyerni.

Kiváló díszletelettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,

Szent László-tér, Takarékpénztár épület.

Idei füge.

Gottsching Agoston-féle rum lerakat.

Naponta kiváló finom éremekéi csomagoló szőlő.